Αλγόριθμοι Εύρεσης Ομοιοτήτων Ακολουθιών
Μέρος ΙΙ: Ευριστικές μέθοδοι αναζήτησης σε βάσεις δεδομένων

Βασίλης Προμπονάς, PhD
Ερευνητικό Εργαστήριο Βιοπληροφορικής

Τμήμα Βιολογικών Επιστημών
Νέα Παν/πολη, Γραφείο Β161
Πανεπιστήμιο Κύπρου
Ταχ.Κιβ. 20537
1678, Λευκωσία
ΚΥΠΡΟΣ

τηλ: 00357-22892879 (εσωτ. 2879)
email: vprobon@ucy.ac.cy, vprobon@biol.uoa.gr

Σύνοψη

- Πού είναι το πρόβλημα??
  - Ρυθμός καταχώρησης δεδομένων ακολουθιών
  - Αποδοτικότητα αλγορίθμων ΔΠ
- Πως θα "κόψουμε δρόμο"??
  - Κόψε τις γωνιές!
  - γρήγορΑ!!
  - **ΕΚΡΗΞΗ**!!!
- Συζήτηση
  - ...

Πού είναι το πρόβλημα??

- Υπάρχει πρόβλημα?
  - Διαρκής συσσώρευση νέων δεδομένων ακολουθιών
  - Ακολουθεί το νόμο του Moore

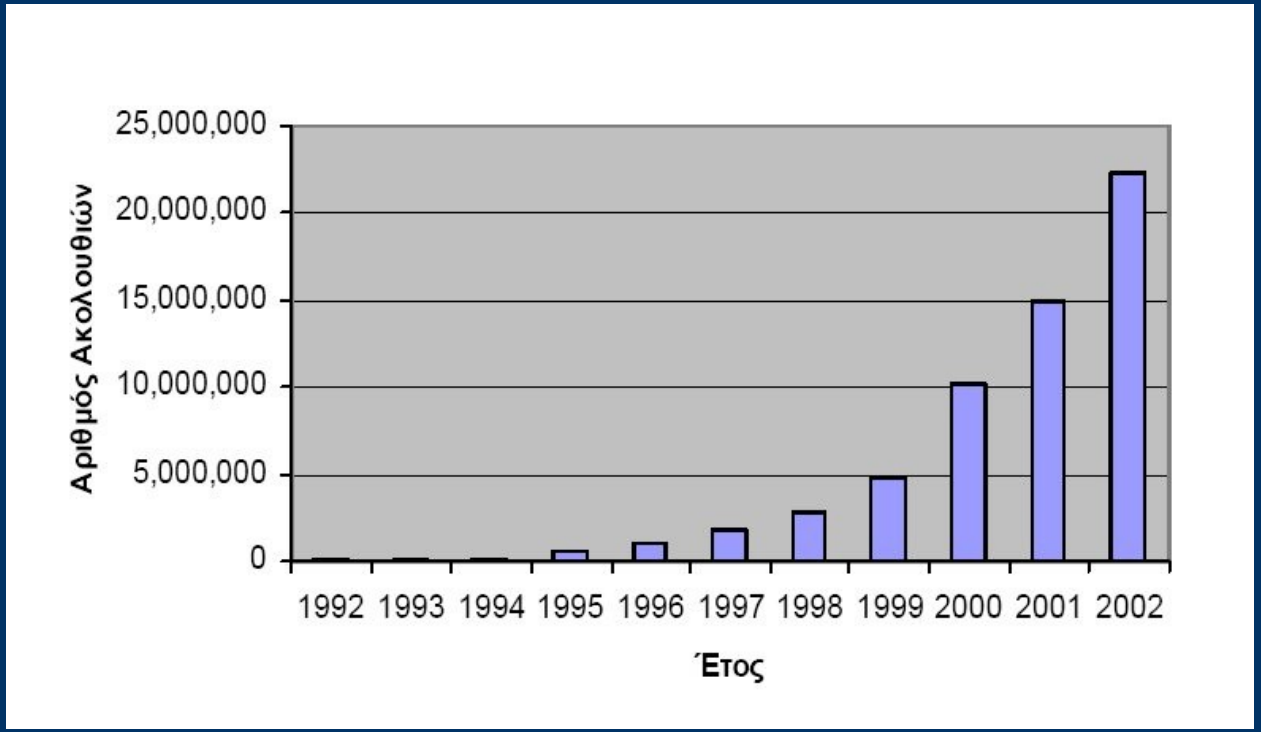

Γιατί όμως??

Μάϊος 2002

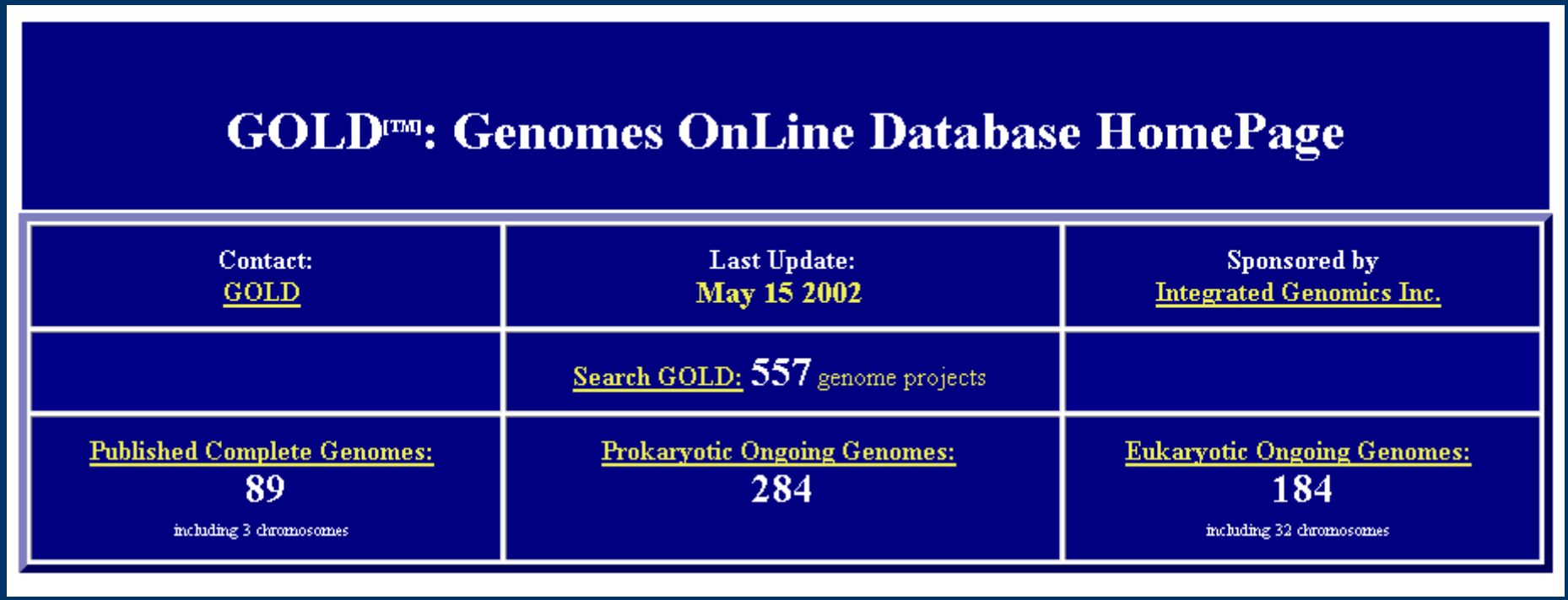

GOLD™: Genomes OnLine Database HomePage

Contact: GOLD	Last Update: May 15 2002	Sponsored by Integrated Genomics Inc.
	Search GOLD: 557 genome projects	
Published Complete Genomes: 89 including 3 chromosomes	Prokaryotic Ongoing Genomes: 284	Eukaryotic Ongoing Genomes: 184 including 32 chromosomes

ΣΗΜΕΡΑ

http://www.genomesonline.org/

... μα και τι έγινε ...?

- Έχουμε σχετικά αποδοτικούς αλγορίθμους ΔΠ
  - ***Εγγυημένη*** βέλτιστη στοίχιση
  - $2^{2N} => N^2$ [O(MN)]
  - Ναι, αλλά όταν το N μεγαλώνει πολύ γρήγορα ...

Ευριστικές Λύσεις
(κοινώς: Μαφίες, Κομπίνες ή Παγαποντιές ...)

- Μείωση του χρόνου εκτέλεσης
  - Πώς???
- Εύρεση παραδεκτών (όχι εγγυημένα βέλτιστων) λύσεων
  - Πόσο καλές?
- Ισορροπία μεταξύ ***ΑΠΟΔΟΣΗΣ*** (χρόνος) και ***ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ*** (ποιότητα)

Ευριστικές Λύσεις (1.Κοπή Γονιών)
(Kruskal and Sankoff, 1983)

- Μείωση των υπολογισμών στον Πίνακα ΔΠ
- Παραδοχή
  - "Η διαδρομή που αντιστοιχεί στη βέλτιστη στοίχιση βρίσκεται κοντά στην κύρια διαγώνιο του πίνακα ΔΠ"
  - Η παραδοχή αυτή αποκλείει στοιχίσεις (Ποιές??)
  - Πότε ισχύει αυτό???
- Με λίγα λόγια: **Κόβουμε τις γωνίες**

Ευριστικές Λύσεις (1.Κοπή Γονιών)

(Kruskal and Sankoff, 1983)

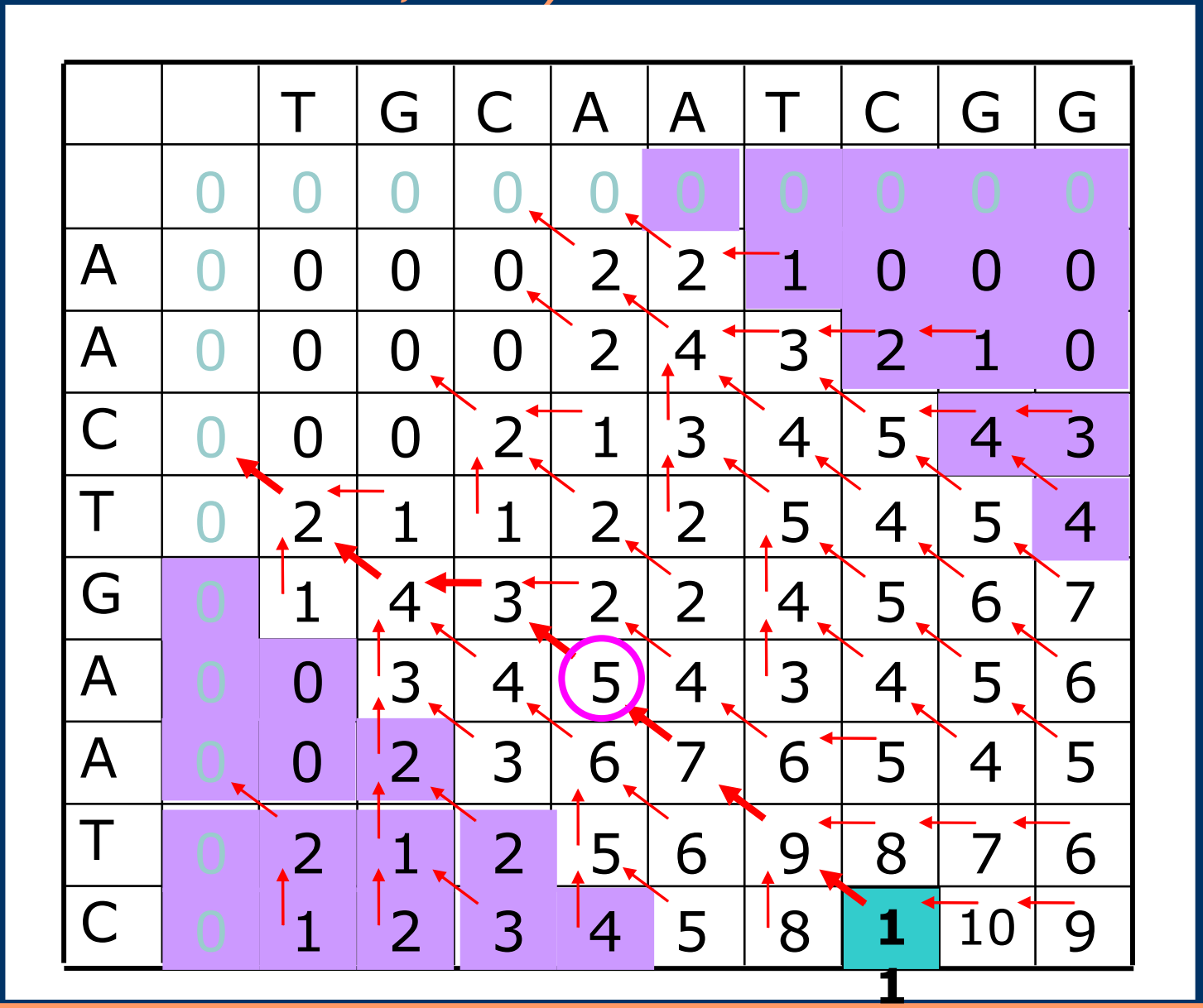

		T	G	C	A	A	T	C	G	G
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A	0	0	0	0	2	2	1	0	0	0
A	0	0	0	0	2	4	3	2	1	0
C	0	0	0	2	1	3	4	5	4	3
T	0	2	1	1	2	2	5	4	5	4
G	0	1	4	3	2	2	4	5	6	7
A	0	0	3	4	5	4	3	4	5	6
A	0	0	2	3	6	7	6	5	4	5
T	0	2	1	2	5	6	9	8	7	6
C	0	1	2	3	4	5	8	**1**	10	9
								1		

Ευριστικές Λύσεις (1.Κοπή Γονιών)
(Kruskal and Sankoff, 1983): Η περίπτωση m=n

$$\forall a_i, b_j \tau\eta\varsigma \sigma\tau o\acute{\iota}\chi\iota\sigma\eta\varsigma |i-j| \leqslant K, K \in \mathbb{N}, 0 \leqslant K \leqslant n$$

- Τί συμβαίνει όταν K=0, K=n ??
- Ποιό είναι το κέρδος για μια τυχαία τιμή του K?
- Πώς γενικεύω όταν m≠n?
- Μειονεκτήματα ...

Ευριστικές Λύσεις (2.FASTA)
(Pearson and Lipman, 1988; Pearson, 1990)

- ***Ευρετήρια*** (hash-tables) και ταυτόσημες ***k-πλέτες*** (k-tuples)
- Διαδικασία 4 βημάτων
  - Διαγώνιες Ταυτότητας
  - Top-10 rescoring (init1)
  - Ενοποίηση "γειτονικών" περιοχών (initn)
  - Band-alignment με πλήρη ΔΠ (opt)

Ευριστικές Λύσεις (2.FASTA)
(Pearson and Lipman, 1988; Pearson, 1990)

K-tuple (K=1)	position in SEQ1	SEQ2	offset SEQ1-SEQ2
A	1	8	-7
C	2	4	-2
D	-	2	X
G	3	5	-2
I	7	-	X
K	8	7	1
L	5	-	X
V	3	6	-3
W	-	1	X
Y	4	6	-2

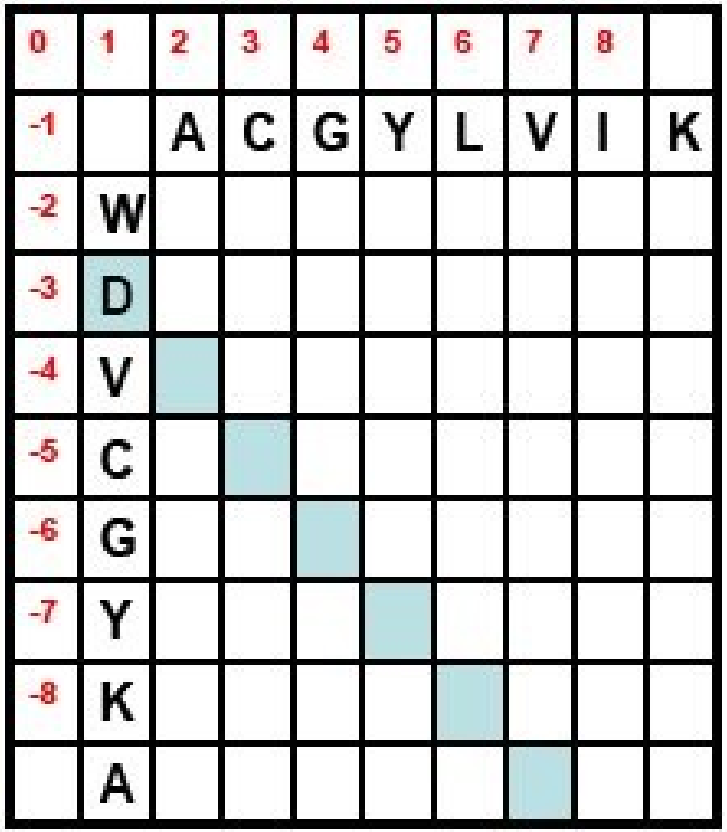

Ευριστικές Λύσεις (2.FASTA)
(Pearson and Lipman, 1988; Pearson, 1990)

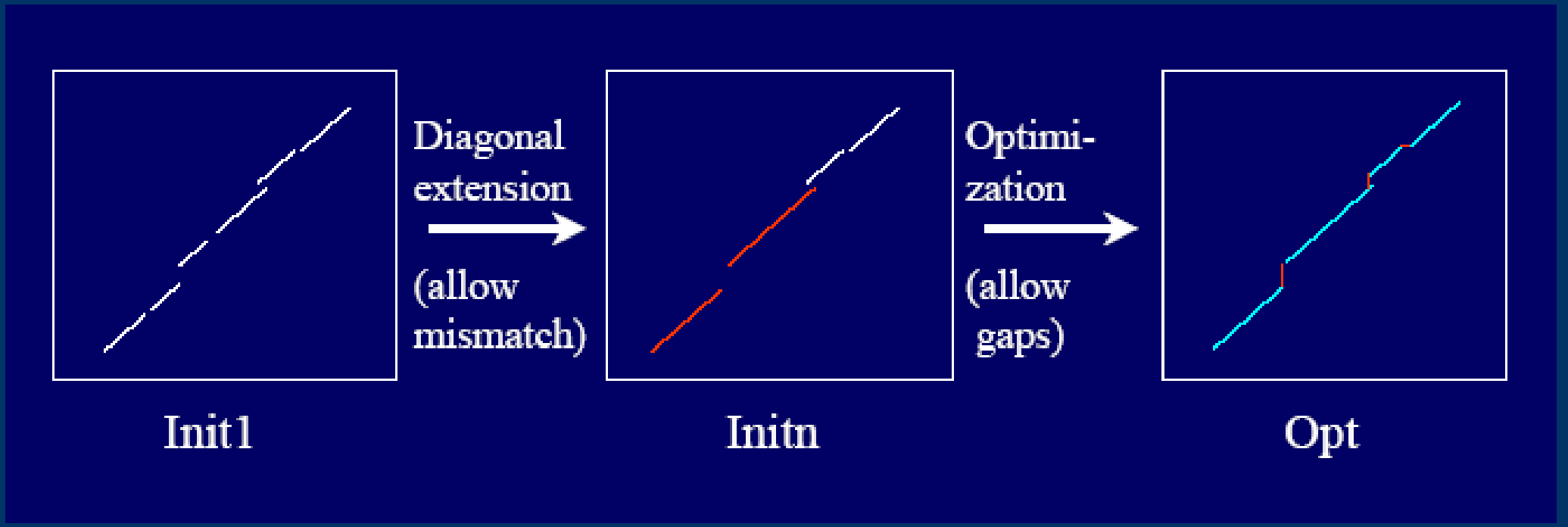

Ευριστικές Λύσεις (3.BLAST)
(Altschul, et al, 1990; Altschul, et al, 1997)

- **B**asic **L**ocal **A**lignment **S**earch **T**ool
- Κατάτμηση των Ακολουθιών σε ***λέξεις*** (‘words’) και κατασκευή ευρετηρίων με λέξεις ‘υψηλής συνάφειας’

- Αναζήτηση ζευγών τμημάτων με υψηλό score (High-scoring Segment Pairs)
  - Τμήματα που στοιχίζονται (με ή χωρίς κενά ??)
  - Έχουν τοπικά μέγιστο score (δεν είναι δυνατόν να βελτιωθεί με επέκταση ή ‘κόψιμο’)
  - score > S (τιμή κατωφλίου)

- Υλοποίηση που βασίζεται σε «Μηχανές Πεπερασμένων Καταστάσεων»

Ευριστικές Λύσεις (3.BLAST)
(Altschul, et al, 1990; Altschul, et al, 1997)

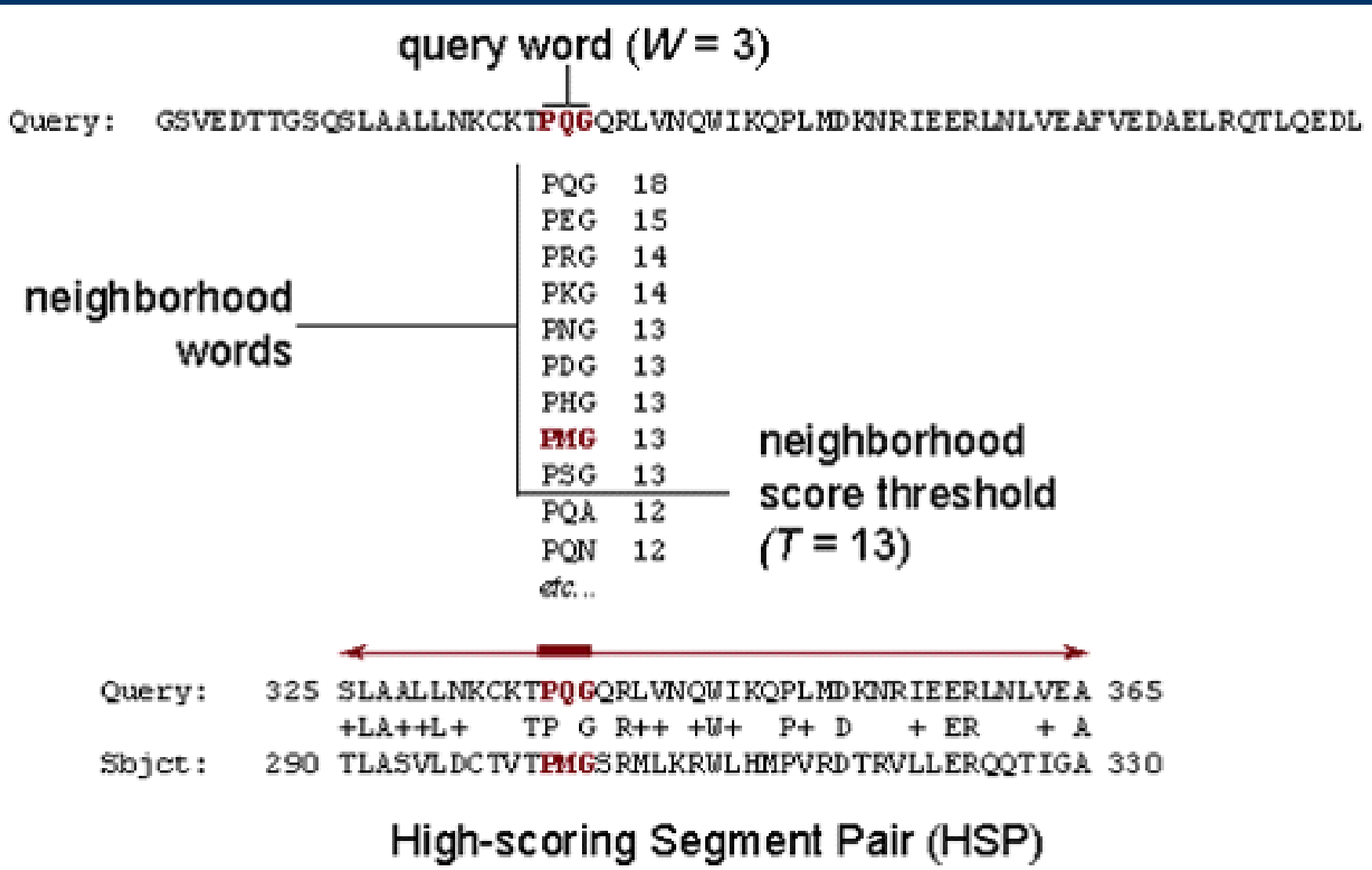

Ευριστικές Λύσεις (3.BLAST)
(Altschul, et al, 1990; Altschul, et al, 1997)

```
Query:   325  SLAALLNKCKTPQGQRLVNQWIKQPLMDKNRIEERLNLVEA  365
              +LA++L     TP+G R++ +W+ +P+ D    + ER    + A
Sbjct:   290  TLASVLDCTVTPMGSRMLKRWLHMPVRDTRVLLERQQTIGA  330
```

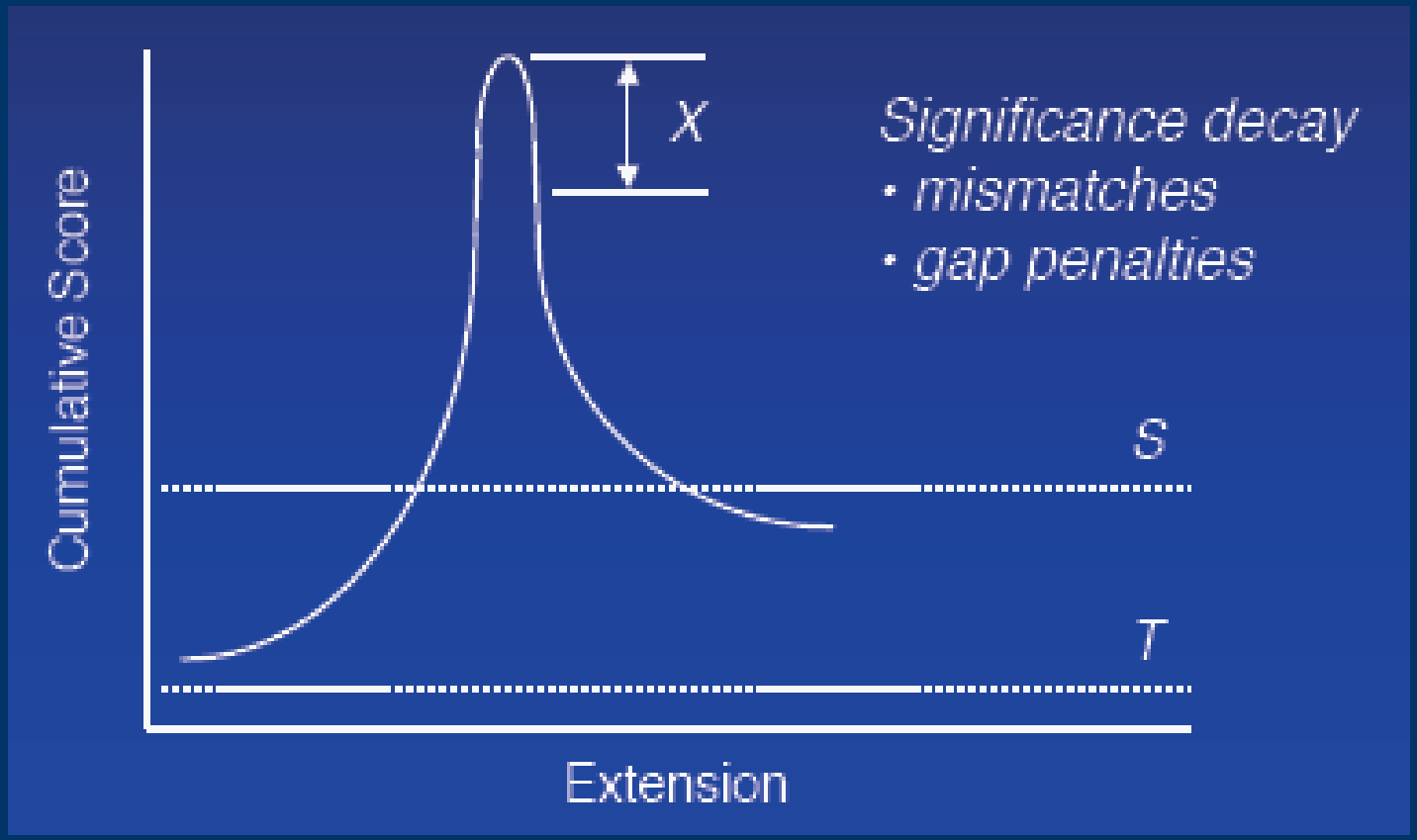

Ευριστικές Λύσεις (3.BLAST)

(Altschul, et al, 1990; Altschul, et al, 1997)

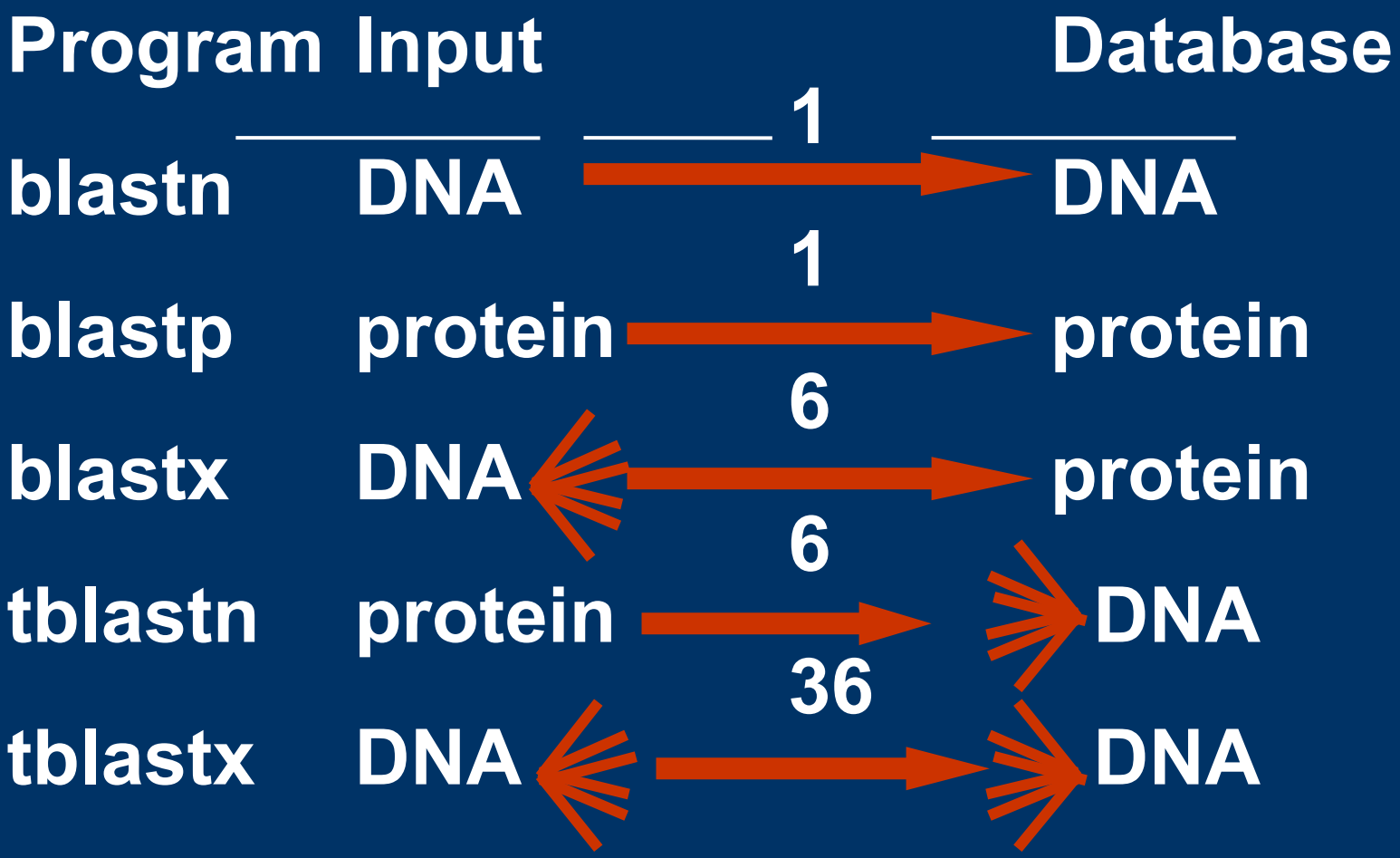

From: Jonathan Pevsner, 2003

Ευριστικές Λύσεις (3.BLAST)
(Altschul, et al, 1990; Altschul, et al, 1997)

- Μήκος λέξης W – Ταχύτητα αναζήτησης
- Ταχύτητα αναζήτησης – Ευαισθησία
- Παράμετροι, T, S (??)

- ... και ένα μικρό **live DEMO**
  http://www.ncbi.nlm.nih.gov/BLAST/

Συζήτηση

- ...